

Cet, 24-10-2024, 22:03:52

Potpore

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda.

Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.



Komentirajte



Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

AKT



AKT d.o.o.
knjigovodstvo
i porezne
usluge

01/370-8106
akt@zg.t-com.hr
Sokolska 37
Zagreb



Poveznice



M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (10)

Objavljeno: 23. listopada 2024.



Dodajte komentar

Nizanka u deset nastavaka predstavlja djelovanje katoličke novinarke i intelektualke Smiljane Rendić (1926. – 1994.) u razdoblju dramatičnih promjena u Katoličkoj Crkvi i hrvatskom društvu u 20. stoljeću. Premda priznata i cijenjena kao novinarka, vaticanistica, prevoditeljica, judaistkinja i književnica, tijekom svojih triju desetljeća javnoga angažmana – ponajprije preko „Glasa Koncila“ – iskusila je političke progone, ali i nerazumijevanje unutarcrkvenih struktura. U svojem je javnom poslanju često bila jedini ženski glas u kleričkim krugovima.

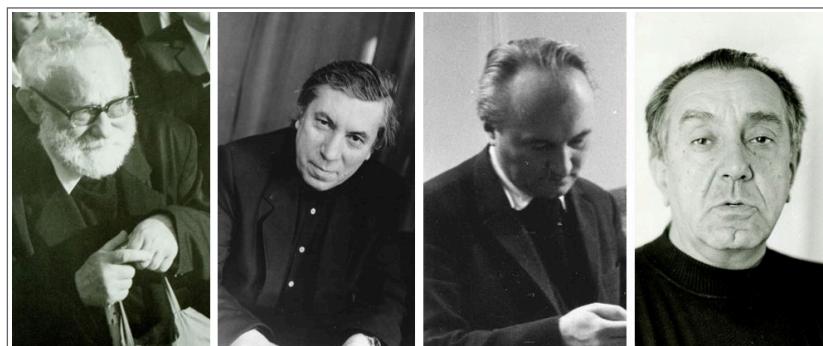
Zaključci: Život posvećen lomljenju struktura i opiranju strukturama koje lome

D a bi se jednu stvar moglo reći ili zapisati javno, potrebno je znati tisuću drugih stvari. To promišljanje, koje je Smiljana Rendić zapisala davne 1963., kada se javila uredništvu novopokrenutoga „Glasa Koncila“, prva je lekcija koju bi trebali usvojiti svi koji danas djeluju u javnom prostoru, od medija do političkoga života. Ali, njezin se „novinarski aksiom“ danas čini poput daleke utopije. U epohi isprepletenosti radnoga i privatnoga vremena – ali i u epohi u kojoj je vrijeme također rastragano na male cjeline, na sat, sat i pol, koliko je potrebno da se određenu aktivnost ili obvezu ispuní – i znanje je samo po sebi postalo fragmentirano i rastragano.

U epohi cijelovitih i neponovljivih intelekata

Iako se danas, u usporedbi s razdobljem u kojem je živila Rendić, živi i dulje i udobnije, vremena je zapravo sve manje i manje. Pogotovo za plodan intelektualni rad. I danas su zato gotovo nezamislive pojave cijelovitoga intelekta, koji nije specijaliziran samo za jedno usko područje. Uz Smiljanu Rendić takvi su cijeloviti i neponovljivi intelekti u crkvenim redovima bili svećenici i dugogodišnji urednik „Glasa Koncila“ Živko Kustić, zatim veliki teolozi i rado slušani propovjednici Tomislav Šagi-Bunić, Josip Turčinović, Vjekoslav Bajšić, Bonaventura Duda... Na širem, izvancrvenom planu, sličnim intelektu neponovljive širine mogao bi se nazvati život i rad Radoslava Katičića, koji je vjerojatno i najveći hrvatski intelektualac druge polovice 20. stoljeća. I tu dolazimo do druge „lekcije“ koju možemo naučiti od Smiljane Rendić i njezinih velikih suvremenika.

Naime, osim što je iz njihovih radova upravo blistala misao o tisuću drugih stvari koje je potrebno znati samo da bi se jednu stvar moglo priopći javno, živote i djela poput onoga S. Rendić, Ž. Kustića, T. Šagija ili R. Katičića, povezuje i ideja da intelektualac ne može biti zaključan u nekakvoj kancelariji, baveći se samo stvarima koje su njemu zanimljive. Intelektualac – za razliku od mnogih koji su danas zauzeli sveučilišne katedre i druge centre društvene i humanističke misli, kako u Hrvatskoj, tako i na Zapadu – kada za to dođe pravi trenutak, mora djelovati. Mora govoriti, pa makar se i nekomu zamjerio. Čak i ako će to zamjeranje prerasti u egzistencijalnu ugrozu. I čak ako se čini da hrabar iskorak pojedinca ili skupine istomišljenika ne će odmah rezultirati dramatičnim preokretima.



Tomislav Šagi-Bunić, Josip Turčinović, Vjekoslav Bajšić, Živko Kustić

Znanje i djelovanje koje nije mogla osporiti ni jedna „struktura“

Kada se političkim padom Aleksandra Rankovića 1966. pojavila prva konkretna pukotina slobode u ondašnjoj komunističkoj Jugoslaviji, sigurno je da su se i 1967. među sastavljačima Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga jezika – među kojima je bio i maloprije spomenuti Katičić, tada kao mladi 37-godišnji profesor i jezikoslovac – ispreplitali razni osjećaji. Od ponosa i adrenalina jer, očito, sudjeluju u stvaranju povijesnoga iskoraka, do straha i neizvjesnosti kakve bi posljedice takav potez mogao unijeti u njihove osobne živote. Takvi su se osjećaji zaciјelo ispreplitali i u Smiljani Rendić, kada je na svojem pisačem stroju, u svojem unajmljenom sobičku u Rijeci, povijesne 1971. nizala rečenice iz svojega glasovitoga članka „Izlazak iz genitiva ili drugi hrvatski preporod“.

No nije samo jednom iz pisačega stroja Smiljane Rendić izšlo nešto što bi moglo ugroziti njezinu egzistenciju i svakidašnjicu. U tri desetljeća dugom novinarskom radu u „Glasu Koncila“ – od 1963. do 1994. i njezine prerane smrti – ona je zapravo nebrojeno puta bila u takvoj situaciji. Ali pred izazovima se nije povlačila – kada je procijenila da je to potrebno, ona je bila spremna „lomit“ okoštale „strukture“, a jednako su tako te „strukture“ pokušale lomiti nju. Međutim, iz njezina je djelovanja razvidno i da je ona osjećala da joj golemo znanje nitko ne može osporiti, pa ni oduzeti. Isto bi se moglo kazati i za njezin ponos, svijest o vlastitom „ja“ i o vlastitom dostojanstvu koje ne može uništiti ni jedna „struktura“, zvala se ona Komunistička partija ili pak „konzervativna“ ili „progresistička“ unutarcrkvena struja. I to bi mogla biti još jedna lekcija koju bi se danas moglo naučiti od Smiljane Rendić.

„Ne jednom nisam ništa okusila četiri dana“

HR kalendar

- 24. listopada 1695. rođen Đuro Bašić
- 24. listopada 1921. rođena Srebrenka Sena Jurinac
- 24. listopada 1955. umro Tomislav Krizman
- 24. listopada 1991. – ratna zbiravanja
- 24. listopada 1993. – ratna zbiravanja
- 25. listopada 1478. umrla bosanska kraljica Katarina Kosača-Kotromanić
- 25. listopada 1883. rođen Nikola Bubalo
- 25. listopada 1991. – ratna zbiravanja

Pretraži hkv.hr

POBOLJŠAO Google



Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044



Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr





Svi
članci
na
Portalu
su
smješteni
ovisno o
sadržaju po rubrikama.

Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „[traženi_pojam](#)“ site:[hkv.hr](#).

Administriranje

[Odjava](#)

Smiljanina beskompromisnost nije ju samo u vrijeme aktivnoga n **Kultura** a djelovanja dovodila do ruba egzistencijalne ugroze. Ona je od svoje najranije mladosti – kada teškim mjesecima i godinama neposredno nakon Drugoga svjetskoga rata prokazana kao klerikalca te joj je zato onemogućeno daljnje formalno obrazovanje – bila na rubu. Premda je još od njezine mladosti bila jasno da je ona zapravo rođena novinarka i katolička intelektualka, 1950-ih bila je prisiljena zaposliti se u sasvim drukčjoj „braniši“. Mlada je Rendić, naime, radila i kao obična tvornička radnica, u Jugovinu. No 1953. ona se javno usprotivila poistovjećivanju fašizma i katolicizma. Tu je epizodu iz osobnoga života opisala Vladimira Pavliniću, u pismu od 24. veljače 1964., koje se čuva u Arhivu Glasa Koncila. Rendić ondje navodi: „Ja ni komunistima nisam dopustila da mi moj katolicizam identificiraju sa fašizmom i da sam, kad su to 1953. pokušali, vrisnula pred samom Upravom državne bezbednosti i tražila i dobila javnu satisfakciju protiv takve klevete!“

Međutim, to ju je i stajalo trogodišnje nezaposlenosti i teške materijalne ugroze zbog koje se više i nije mogla vratiti u svoj rodni Split. O tome je pisala 31. ožujka 1965. u pismu franjevcu Stanku Romcu, koje se čuva u Nadbiskupijskom arhivu u Zagrebu. Ondje opisuje: „Ja u Split ne dolazim i neću doći. Split je meni gorak i težak, previše sam u njemu propatila. Ne pretjerujem Pater: napatila sam se u Splitu i crne gladi, gladi koja me jednog jezivog dana 1956. prisilila da potražim otpadak jela u kanti za smeće mojih sustanara. A ne jednom nisam ništa okusila četiri, velim četiri dana, osim vode i malo soli bez kruha. Bilo je to u vrijeme kad sam kao 'narodni neprijatelj zatvoren religijom' (tako su mi to drugovi bili formulirali) bila bez posla tri godine, bez savršeno ikakvih sredstava za život. Jedini novac koji sam vidjela bilo je tada 2500 dinara svaka dva mjeseca, novac koji su mi plaćali za četvrt litre moje krvi što sam davala na transfuzionoj stanici.“

Suutemeljiteljica modernoga katoličkoga novinarstva u Hrvatskoj

Usprkos svim tim poteškoćama koje su ju pratile od mladosti, Rendić je zahvaljujući svojoj upornosti svaki slobodni trenutak uspijevala ulagati u samonaobrazbu. Neumorno je čitala i svaki je višak novca ulagala u literaturu. Kada je početkom 1960-ih započela svoju kratku karijeru u riječkom listu „La Voce del popolo“, ona je zapravo bila formirana intelektualka. Novinarka, vrnsna poznavateljica povijesti hrvatskoga naroda, ali i opće povijesti, poznavateljica hrvatskoga jezika, poliglotkinja, teologinja i osobita zaljubljenica u židovsku povijest i kulturu.



Djelujući preko „Glasa Koncila“ desetljećima kao ženski genij – a ujedno i kao jedini ženski glas u kleričkim krugovima – Rendić se usprkos svim osporavanjima uspela do „titule“ najveće katoličke novinarke u hrvatskoj povijesti. Ona je suutemeljiteljica „Glasa Koncila“ – uz Živka Kusića, Vladimira Pavlinića i druge – kao ne samo prvoga nerežimskoga lista u komunističkoj Jugoslaviji ili pak prvoga modernoga hrvatskoga katoličkoga lista, nego i suutemeljiteljica modernoga katoličkoga novinarstva u Hrvatskoj.

Svjjetionik u mraku suvremene medijske scene

Međutim, njezino se djelovanje jednostavno ne može suziti samo na katoličko novinarstvo, iako je biti novinarka „Glasa Koncila“ za Rendić doista značilo – biti. Rendić može poput svjetionika zabilistati i u mraku suvremene medijske scene, koja – svojom težnjom k senzaciji, osloncu na nebitno i hiperinflacijski katastrofični zbijavanja i strašenja gledatelja, slušatelja i čitatelja – sve manje uopće nalikuje na bilo kakvu scenu, pozornicu na kojoj se događa nesto vrijedno pozornosti. S druge strane, ona kao primjer može zabilistati i svim ženama koje se danas bave novinarstvom, za koje često prevladava neutemeljena predrasuda prema kojoj ženama u novinarstvu pripadaju samo „lagane“ teme, poput glamura ili tzv. showbizza. Često se takva neispravna svijest o „lakšim“ i „težim“ zadatcima održava i na „lakša“ novčana sredstva koja danas za svoj rad dobivaju žene u novinarstvu.

Tko bi bila Smiljana Rendić u epohi interneta?

U kontekstu razvoja novinarstva i medija znakovit je i povijesni trenutak u kojem je ovozemaljski hod zaključila Smiljana Rendić. Godina 1994., kada je ona preminula, bila je i svojevrsno razdoblje internetskoga praskozorja. Naime, tada je internet kao izum već postojao i o njegovoj se budućnosti teoretičarao. Mnogi su takvi teoretičari, poput današnjih tehnoloških zanesenjaka i zagovornika umjetne inteligencije, preoptimistično vjerovali da će internet uvesti komunikacijsku revoluciju koja će smanjiti jaz u znanjima između visokoobrazovanih i niskoobrazovanih. Iako je internetskom vezom danas doslovce premrežen čitav svijet, internet sam po sebi nije dokinuo spomenuti jaz u znanjima. Gledan u cijelosti medijske stvarnosti, internet je postao svojevrsna kloaka, posebice društvene mreže.

Zanimljivo je u tom kontekstu promišljati i o tome tko bi bila Smiljana Rendić u eri interneta. Bi li si ona dopustila sruštanje u kloaku društvenih mreža, znajući da su i one, premda zagadene anonimnošću, brojnim frustracijama i pakostima, još uvjek svojevrsni forum, na kojem se treba govoriti? Ako bi se i u takvu avanturu upuštalala, sigurno je da bi svojim širokim znanjem, temperamentom i neponovljivim stilom pisanja demaskirala brojne lažne veličine i kvaziautoritete, koji samo u kontekstu virtualne stvarnosti, a ne u kooordinatama stvarnoga života, uopće i mogu funkcioništati kao „veličine“. I sigurno je da bi, kao što je to činila u „Glasu Koncila“ u razdoblju kada je na medijskom planu vladalo komunističko ideološko jednoumije, i u kontekstu interneta i društvenih mreža ona imala svoje vjerne čitatelje. One koje zanima istina i druga strana medalje. E, da nam je jedna Smiljana Rendić danas!

Marino Erceg

(svršetak)

Fotografije: Arhiv Glasa Koncila

Tekst je dio niza „Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima“, a na Portalu HKV-a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2024. godini Agencije za elektroničke medije. Prenošenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

**Povezano**

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (1)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (2)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (3)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (4)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (5)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (6)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (7)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (8)

M. Erceg: Smiljana Rendić – ženski genij među svećenicima (9)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA**15+ Pics That Prove One Can Create a**

Home Decor & Budgeting

3 days ago · 7 comments

**H. Hitrec: Ne će
nama NATOvariti
na leđa te ...**

a day ago · 9 commen'

**Ž. Dogan -
mišljenje: Što
Hrvati trebali**